

راز توبه و اعتراف

۱ - اهمیت توبه و راز توبه:

اهمیت توبه بر همگان آشکار و مبرهن است اما توبه در کلیسای ارتدکس از نظر تعریف، تأثیر، عمل و ضرورتش در نجات، با توبه در سایر کلیساها متفاوت است.

در مفهوم ارتدکسی، توبه یکی از هفت راز کلیسایی ارتدوکس است و «راز توبه»^۱ نامیده می شود.

کتاب مقدس به ما اعلام می کند که همه گناهکاران و گناه ما را از خدای قدوس جدا می کند. کتاب مقدس به ما می گوید اگر کسی بگوید من گناه نکرده ام خدا را دروغگو می داند. (اول یوحنا ۸:۱) مسیح برای بخشش گناهان ما آمد. مسیری را که به بخشش گناه می انجامد توبه می باشد.

بوسیله راز توبه ما راز تعمید خود را بازسازی و احیاء می کنیم. راز تعمید شسته شدن همه بدن است و راز توبه شسته شدن پاها (سخن مسیح به پطرس - انجیل یوحنا ۱۰:۱۳). راز تعمید یکبار است ولی راز توبه بارها. از اینرو کلیساهای رسولی اصلاح "من توبه کرده ام" و "من نجات دارم" را بکار نمی برند زیرا معتقدیم توبه یکبار نیست بلکه ما تا آخرین لحظه عمرمان نیاز به توبه داریم. یکبار بسوی خدا می آئیم ولی بعد از آن ممکن است بارها بیفتیم که نیاز به توبه های متعدد داریم. توبه به معنای پشیمانی بعثت گناه انجام داده و آمرزیده شدن از آن می باشد. توبه در کلیسای ارتدوکس با اعتراف عجین شده است و نمی توان آنها را از هم جدا کرد.

در عهد عتیق هم توبه (یوئیل ۲:۲) و هم اعتراف وجود داشته است (اعداد ۷:۵۸ و لاویان ۵ آیات ۴ الی ۱۰) عیسی مسیح به آن مفهوم غنی تری بخشید. توبه کنید زیرا ملکوت آسمان نزدیک است (متی ۴:۱۷) اگر توبه نکنید همگی هلاک خواهید شد (لوقا ۱۳:۳) برای توبه یک نفر در آسمان شادی بیشتری می شود تا برای ۹۹ عادل که به توبه نیازی ندارند. (لوقا ۱۵:۷) راز توبه مقدم بر راز تعمید است، چنانچه پطرس رسول می گوید: «توبه کنید و هر یک از شما ... تعمید گیرید». بر راز قربانی مقدس مقدم است چنانچه پولس رسول به ما می آموزد: «بدین سان، کسی که احیائاً نان را می خورد یا جام خداوند را ناشایست می آشامد نسبت به جسم و خون خداوند مجرم خواهد بود. پس آدمی خود را آزمایش کرده و سپس از این نان بخورد و از این جام بیاشامد. زیرا آنکه می خورد و می آشامد اگر بدن خداوند را تشخیص نمی دهد، محکومیت خود را می خورد و می آشامد»^۲.

راز توبه همچنین بر راز تدهین بیماران مقدم است. یعقوب رسول می گوید: «و هرگاه کسی از شما بیمار باشد، کشیشان کلیسا را طلب کند تا برایش دعا نمایند و او را به نام خداوند به روغن تدهین کنند. و دعای ایمان، مریض را شفا خواهد بخشید و خداوند او را خواهد برخیزانید، و اگر گناه کرده باشد، از او آمرزیده خواهد شد»^۳.

در مراسم راز توبه علاوه بر خواندن لیست گناهان، مزامیر توبه و سرودهای با مضمون "طلبیدن رحمت خدا" وجود دارد.

^۱ Sacrament of Penance

^۲ اعمال ۲:۳۸

^۳ اول قرنتیان ۱۱:۲۷-۲۹

^۴ یعقوب ۵:۱۴، ۱۵

بعضی ها از توبه کردن خجالت می کشند. ولی ما باید از گناه کردن خجالت بکشیم نه از توبه کرن. یکی از پدران کلیسا گفته است: "آنانیکه در این دنیا نزد خدا زانو نمی زنند و برای گناهانشان گریه نمی کنند ، بعد از مرگ زانوهایشان در مقابل خدای قدوس خم خواهد شد و میبایست تا ابد در جهنم برای گناهانشان گریه کنند. "

خداوند برای بخشایش ما از ما نمی خواهد که خود را زجر دهیم بلکه اعتراف آگاهانه و اقدام راسخ برای ترک و جبران گناه. راز توبه در داستان زیبای "پسر گمشده" (لوقا ۱۵) قابل مشاهده است.

بخشیدن و بخشیده شدن آنقدر مهم است که بخشی در دعای "ای پدر ما" دارد که میبایست هر ایمانداری هر روز آن را تکرار کند. همچنین ما اگر می خواهیم بخشیده شویم باید دیگران را هم مجانا ببخشیم (متی ۶ آیات ۱۴ و ۱۵) (متی ۱۸ آیات ۲۱ و ۲۲)

گاهی برای بخشیده شدن از یک گناه ، باید آن گناه را بر شخصی که نسبت به او هم گناه کرده ایم اعتراف و جبران کنیم. مسیح می گوید اگر نذری داری و کسی از تو رنجیده است ابتدا برو و با او آشتی کن.

بعضی وقتها سؤال می شود تا چند بار می توان گناه کرد و سپس توبه کرد ؟ کسی که توبه می کند ولی هنوز به فکر گناه کردن است توبه واقعی نکرده است . خدا حاضر است که همیشه ما را ببخشد اگر توبه ما واقعی باشد. ولی گناه مکرر ما را از رشد روحانی و خدمت به خدا دور می سازد . کسی که همیشه در گناه است و توبه می کند مثل شخصی است که زنده است ولی همیشه بیمار است و هیچ فایده ای ندارد.

کسی که دکتر می رود نمی گوید چون دکتر هست دوباره مریض شوم بلکه سعی می کند خود را بهبود بخشد و سالم نگه دارد. کسی که حمام می رود نمی گوید چون حمام است دوباره خود را کثیف کنم بلکه سعی می کند خود را تمیز نگه دارد.

همینطور شخص توبه کار میبایست تمامی سعی خود را برای زندگی مقدس و عاری از گناه بکند و برای این منظور به وسایل فیض (دعا ، کلام ، کلیسا ، مشارکت ، عشاء ربانی ، مشورت های شبانی و قوت روح القدس) نیاز دارد.

کتاب مقدس و کلیسا معتقد است که گناهی که آگاهانه و بانیت انجام شود بزرگتر است و ریشه های عمیقی در شخص دارد که شخص توبه کار میبایست آنها را درون خود بمیراند.

خداوند مرگ گناهکار را نمی خواهد ولی این نشان نمی دهد که می توان از رحمت خدا سو استفاده کرد . خدا همه گناهکاران ناتوبه کار را به جهنم ابدی خواهد فرستاد.

توبه یعنی برخلاف مسیر دنیا حرکت کردن ، توبه یعنی مطابق انجیل زندگی کردن.

کشیشان اجازه دارند که قبل از اعلام آمرزیده شدن ما ، "ثمرات شایسته توبه" را در ما ببینند و شاید نصایحی خاص مثل دعا ، روزه یا انجام کارهای خیرخواهانه برای شخص داشته باشد.

گاهی خدا گناهی را می بخشد ولی نتایج دنیوی آن باقی می ماند (مثل گناه داود). گاهی هم گناه و مجازات آن بخشیده میشود.

بنابراین کلام خدا به ما توصیه می کند که گناه نکنیم ولی اگر گناه کردیم شفیعی داریم (اول یوحنا ۲:۱)

کلیسا معتقد است که بعضی از تلخ ها و سختی های که ایمانداران دارند بعلت گناهانشان می باشد البته باید در این خصوص مراقب بود و آن را به همه نمونه ها تعمیم نداد. (مثال نقض آن یوحنا ۹ مثال کور مادرزاد و مثال ایوب)

بعضیها فکر می کنند که گناهان آنها آنقدر بزرگ و زیاد هستند که خدا آنها را نمی بخشد این دیدگاه کاملا غلط است زیرا خون مسیح از هر گناهی بزرگتر و قوی تر است و توبه و ایمان به خون مسیح قدرت بخشش هر گناهی را دارد.

افرایم سوری از پدران کلیسا در قرن ۴ م در کلام نبوتی از قول خدا چنین می گوید. "ای گناهکار اگر موقع مرگ ۷۰ بار ۷ بار گناه

کنی، اگر بدی هایت به اندازه ستارگان آسمان بی شمار است و شرارتت مثل همه شنهای جهان بیحد است و گناهان و ناراستی ات از همه کوهای عالم بزرگتر و سنگین تر است، ... اگر توبه کنی آمرزش گناهان بصورت آنی و سریعتر از نفس کشیدن به شما عطا خواهد شد زیرا خدای قدیر هستم که برای آمرزش گناه نیازی به زمان ندارم. " (کتاب نصیحت به توبه باب ۳۳)

بوسیله راز توبه ایماندار با خدا آشتی مجدد می کند و در مسیر صحیح رشد در خداوند قرار می گیرد.

انبیاء عهد عتیق، یحیی تعمید دهنده، مسیح خداوند، رسولان و کلیسای خداوند همواره بر این پیغام مهم "توبه کنید" تاکید کرده اند.

توبه و اعتراف

شرایط توبه عبارتند از: ۱- پشیمانی صادقانه، حقیقی و دانسته به همه گناهان ۲- اعتراف و پذیرش گناه. بوسیله اعتراف گناهکار آمرزش دریافت می کند. به گناهت اعتراف کن تا عادل شوی (اشعیا ۴۳:۲۶). در زمان رسولان اعتراف بصورت عمومی بود. چنانکه یعقوب رسول می گوید: "گناهانتان را نزد یکدیگر اعتراف کنید تا شفا یابید." (یعقوب ۵:۱۶) ۳- جبران گناه اعتراف می تواند بصورت عمومی و یا بصورت خصوصی باشد. بعد از دوران رسولان اعتراف بیشتر خصوصی بوده است. کلیسای کاتولیک و ارتودکس گناهان را بصورت خصوصی به کشیش یا اسقف اعتراف می کنند تا هم آمرزش روحانی بیابند و هم نصایحی برای جبران گناه و همچنین جلوگیری از وقوع دوباره همان گناه. مطابق شوراها کلیسایی، آن کشیشی که اعتراف را افشا کند خلا مقام می شود. همچنین کشیش اجازه ندارد از گناهکار بابت آمرزش مبلغی دریافت کند. نوعی دیگری از اعتراف دسته جمعی وجود دارد که در کلیسا استفاده می شود و آن این است که شماس همه گناهان را از طرف مردم می خواند و جماعت هم خود را با آن یکسو کرده از خدا طلب بخشش می کند و کشیش بعد از آن با توجه به اقتداری که خدا و کلیسا به او داده است (یوحنا ۲۰) اعلام آمرزش و بخشش برای همه توبه کاران واقعی می کند. کشیشان خود نیز میباید به گناهان خود اعتراف کنند و بسیاری از کشیشان "پدر اعترافی" برای خود دارند. یعنی روحانی هم درجه یا بالاتر از خود که معتمد آنهاست و نزد آن به گناهانشان اعتراف می کنند.

در مفهوم ارتدکسی، اعتراف گناهان بخش بنیادی راز توبه است، البته منظورمان اعتراف نزد روحانی است: «هر که گناه خود را بپوشاند، بر خوردار نخواهد شد؛ اما هر که آن را اعتراف کند و ترک نماید رحمت خواهد یافت»^۵.

در عهد عتیق می خوانیم، که مردم به گناهانشان اعتراف می کردند. چنانکه نوشته شده: «و چون در هر کدام از اینها مجرم شد، آنگاه به آن چیزی که در آن گناه کرده است اعتراف بنماید و قربانی جرم خود را برای گناهی که کرده است نزد خداوند بیاورد، یعنی ماده‌ای از گله بره‌ای یا بز یا بجهت قربانی گناه، و کاهن برای وی گناهِش را کفاره خواهد کرد»^۶.

کتاب مقدس مملو از نمونه‌های اعترافات است. اعتراف، تا آخرین نبی عهد عتیق و یا مابین عهد عتیق و عهد جدید یعنی زمان

^۵ امثال ۲۸:۱۳

^۶ لاویان ۵:۵، ۶

یوحنا تعمیددهنده ادامه می‌یابد، چنانکه گفته شده: «در این وقت، اورشلیم و تمام یهودیه و جمیع حوالی اُردُن نزد او بیرون می‌آمدند، و به گناهان خود اعتراف کرده، در اُردُن از وی تعمید می‌یافتند».^۷

در عهد جدید نیز مردم به گناهان خود اعتراف می‌کردند. مکتوب است که: «و بسیاری از آنانی که ایمان آورده بودند آمدند و به اعمال خود اعتراف کرده، آنها را فاش می‌نمودند»^۸ و نیز «نزد یکدیگر به گناهان خود اعتراف کنید و برای یکدیگر دعا کنید تا شفا یابید، زیرا دعای مرد عادل در عمل، قوت بسیار دارد»^۹.

اعتراف همچنین باعث ایجاد تعهد در ما برای عدم تکرار آن عمل می‌شود. اعتراف باعث فروتن شدن ما می‌شود.

توبه و کلیسا

درست است که توبه عملیست که در قلب صورت می‌گیرد و شامل پشیمانی و تصمیم برای ترک گناه و عملاً دور شدن از گناه است؛ با این حال، توبه در کلیسا و با اعتراف و بخشش به کمال می‌رسد. گناهکار می‌بایست به گناهانش اعتراف کند و کشیش اعلام مغفرت و بخشش گناهان کند، بنابر حکم خداوند که «روح‌القدس را بیابید. گناهان آنانی را که آمرزیدید، برای ایشان آمرزیده شد و آنانی را که بستید، بسته شد»^{۱۰}.

بدین شکل، گناهکار توسط پدر روحانی خود هدایت می‌شود تا در توبه خود استوار بماند.

علاوه بر راز توبه، کلیسا در سایر مراسم خود همواره از دعاها و سرودهای با مضمون توبه استفاده می‌کند.

مسیح اجازه انجام راز توبه را به رسولان و کلیسا داد (یوحنا ۲۰ آیات ۲۱-۳۳)

راز توبه در کلیساها، قبل از شروع مراسم، قبل از دریافت عشاء ربانی، قبل از دعا برای مریضان انجام می‌شود.

در صورت تمایل و درخواست هر عضو کلیسا، می‌توان راز توبه را برای او جداگانه توسط کشیش انجام شود.

اختیار و اقتدار بخشش گناهان فقط به کشیشان دست‌گذاری شده داده شده است. (یوحنا ۲۰ آیات ۲۲ و ۲۳) (متی ۱۸:۱۸)

البته شخص می‌تواند بدون کشیش نیز به خدا مستقیماً دعا کرده و توبه کند و بخشش الهی را دریافت کند (اول یوحنا ۱:۹) ولی

کسانی که نیاز دارند بطور ملموس تری اعلام بخشیده شدن خود را بشنوند و از آن مطمئن شوند حتماً می‌بایست در حضور کشیش و

در کلیسا در راز توبه شرکت کنند.

روزهای چهارشنبه و جمعه در کلیسای ارامنه روزهای روزه و توبه می‌باشد. (روز خیانت به مسیح و روز مصلوب شدن او).

همچنین تمام ایام روزه بزرگ (لنت) (۴۰ روز قبل از قیام) روزهای توبه و آمادگی روحانی می‌باشند. روز پنج‌شنبه بزرگ (روز قبل

از مصلوب شدن مسیح) که روز پایه‌گذاری آئین عشاء ربانی می‌باشد. مراسم راز توبه با تأکید بیشتری انجام می‌شود.

^۷ متی ۳:۵، ۶

^۸ اعمال ۱۹:۱۸

^۹ یعقوب ۵:۱۶

^{۱۰} یوحنا ۲۰:۲۲، ۲۳

توبه و نجات

ما انکار نمی‌کنیم که نجات به واسطه خون مسیح کامل می‌شود، اما هیچ نجاتی بدون توبه صورت نمی‌گیرد. مسیح خداوند می‌گوید: «... اگر توبه نکنید، همگی شما همچین هلاک خواهید شد»^{۱۱}.

توبه لازمه نجات است زیرا هیچکس بی‌گناه نیست. تا زمانیکه گناه وجود دارد، جریمه گناه نیز وجود دارد، و «مزد گناه موت است». هیچ راه نجاتی از این مرگ وجود ندارد، مگر توبه. توبه ما را شایسته خون مسیح می‌گرداند: «اگر توبه نکنید، همگی شما همچین هلاک خواهید شد».

در مفهوم ارتدکسی، تمام این عبارات: «تولد تازه»، «نو شدن حیات» و «نجات» در راز تعمید به کمال می‌رسند اما توبه یک روند تغییر روش زندگی در انسان است.

توبه، شادی و ندامت

ایمان ارتدکسی به ندامت روح شخص توبه‌کار اهمیت می‌دهد. او باید در پیشگاه خدا گناهی را که مرتکب شده به یاد آورد. باید بستر خود را غرق در اشک کند چنانکه داود نبی می‌کرد^{۱۲}.

در عهد عتیق زمانی که مردم اسرائیل گوشت بره عید فصح را می‌خوردند، با وجود آن شادی‌ای که بخاطر نجاتشان بواسطه شمشیر فرشته مرگ، یافته بودند، بنابر حکم خداوند، می‌بایست بره فصح را همراه با علفهای تلخ می‌خوردند^{۱۳}.

علفهای تلخ گناهانشان را به یاد می‌آورد، گناهی که باعث شده بود آنان بردگی فرعون را بکنند. درست است که خوردن بره فصح، نجات و شادی آن را یادآور می‌شد، اما گوشت بره باید به همراه علفهای تلخ خورده می‌شد.

فراز «خداوندا رحمت نما» که ما در دعاها ایمان می‌گوییم، به این علت است.

توبه و اعمال

آموزه ارتدکسی تأکید می‌کند که تمام زندگی روحانی انسان، مشارکت با روح القدس است. روح القدس یاری می‌دهد، اما انسان باید تلاش کند. اگر انسان تلاش نکند، رسول نیز او را سرزنش کنان می‌گوید: «هنوز در جهاد با گناه تا به حد خون مقاومت نکرده/ید»^{۱۴}.

کتاب مقدس زندگی روحانی را همچون نبردی که به اسلحه تام خدا نیاز دارد به تصویر می‌کشد: «زیرا ما را کشتی گرفتن با جسم و خون نیست، بلکه ما علیه قدرتها، علیه ریاستها، علیه خداوندگاران این دنیای تاریک، و علیه فوجهای ارواح شریر در جایهای

^{۱۱} لوقا ۱۳: ۳

^{۱۲} ر.ک. مزامیر ۶: ۶

^{۱۳} ر.ک. خروج ۱۲: ۸

^{۱۴} عبرانیان ۱۲: ۴

این جنگ بی‌شک به انسان نیاز دارد تا بجنگد و پیروز شود. این نبرد همان چیزی است که مسیح خداوند در پیام خود به فرشتگان هفت کلیسا می‌گوید: «آنکه غالب آید، به وی خواهم داد»^{۱۶}. فیض، به تنهایی تمام کارها را انجام نمی‌دهد، وگرنه خدا نمی‌گفت: «بسوی من بازگشت کنید ... من به سوی شما رجوع خواهم نمود»^{۱۷}.

. در ایمان ارتدکسی، ایمان و فیض مهم هستند، با این وجود ما نیز همراه یوحنا تعمیددهنده اعلام می‌کنیم: «کنون ثمره شایسته توبه بیاورید»^{۱۸}، چراکه معتقدیم سلوک امری مهم و لازم برای نجات است.

این گفته از یوحنا رسول را که در مورد ارتباط بین سلوک و خون خداوند است، بیان می‌کنیم: «لکن اگر در نور سلوک می‌نماییم، چنانکه او در نور است، با یکدیگر شراکت داریم و خون پسر او یسوع مسیح ما را از هر گناه پاک می‌سازد»^{۱۹}. در اینجا، سلوک و اعمال به عنوان شرط گذاشته شده است. بدون توبه هرگز با خون او پاک نمی‌شویم؛ توبه یک شرط اساسی است.

^{۱۵} افسسیان ۱۲:۶
^{۱۶} مکاشفه ۱۷:۲
^{۱۷} زکریا ۳:۱
^{۱۸} متی ۸:۳
^{۱۹} اول یوحنا ۷:۱